

UDVIKLING Københavnsk arkitektfirma har specialiseret sig i at give hovedstaden grønne oaser og indrette boliger i pagt med den omliggende natur og bygningskultur.

Københavnske åndehuller

Af **NIELS HØJLAND**
niels.hoejland@jp.dk

Tæt ved et af Københavns sidste grønne åndehuller - kolonihaveområdet Nokken i Københavns Sydhavn - er et omfattende og utraditionelt boligprojekt med hængende haver og blomsterbede på taget under hastig planlægning og udvikling. Det er det københavnske arkitektfirma Arkitekturværkstedet ApS, der inspireret af Nokkens have-kultur og hovedstadens behov for billige boliger, har udviklet projektet og ideen med at bygge billige terrasseboliger med egne haver oven på de underliggende etager.

»Hele forudsætningen for vores projekt er, at det store, spændende og lidt anarkistiske kolonihaveområde på Nokken kan bevares, så det på en måde kommer til at vokse sammen med vores hængende haver i et kommende boligbyggeri. I princippet er der tale om, at vi vil forlænge kolonihaverne ind i det nye boligområde,« siger lederen af Arkitekturværkstedet, arkitekt MAA Hans Peter Hagens.

Bred vifte

Foreløbig er planerne om de hængende haver og det utraditionelle boligbyggeri i Københavns Sydhavn på et indledende stade. Men med støtte fra en række fonde, er der nu sat gang i udviklingen af projektet, der nu er klar til at blive præsenteret for potentielle investorer. En tro kopi af projektplanerne viser således i mini-udgave, hvordan projektet tænkes gennemført som karrebøggeri i op til fem etager, der omkranser et lukket indre haveanlæg i bebyggelsen.

Der skal efter planen opføres mellem 250 og 300 boliger, som projektgruppen bag ideen gerne ser gennemført som en del af overborgmester Ritt Bjerregaards billige boliger i København. Hans Peter Hagens lægger vægt på, at det bliver et byggeri med en bred vifte af boligtilbud - lige fra små studenterboliger til familieboliger med god plads og adgang til grønne områder lige uden for døren, til bofællesskaber af forskellig art og individuelle, og måske dyrere penthouse-boliger. Blandt andet peger han på, at bofællesskab for ældre - et såkaldt "oldekolle" - sammen med ungdomsboliger og boliger til familier med børn, vil give et nyt boligkvarter stor livsværdi, og at billige familieboliger derfor vil komme til at udgøre kernen i idegrundlaget.

Grønt indre

De enkelte etager i boligblokkene bliver med terrassehaver med et tykt lag jord og grøn vegetation oven på den underliggende etage, så bebyggelsen får et grønt indre havemiljø, der som trappetrin falder ned mod det

HÆNGENDE HAVER
De hængende haver i Københavns Sydhavn, sådan som Hans Peter Hagens og arkitekturværkstedet forestiller sig, byggeriet kommer til at se ud.

Foto: Torben Stroyer

TORVEHALLERNE

- **Arkitekt og rådgiver:** Arkitekturværkstedet ApS
- **Bygherre:** CenterPlan A/S
- **Størrelsesforhold:** 2600 kvadratmeter over jorden, hvoraf halvdelen skal være overdækket. 153 stadeholdere har meldt sig som interesseret fra alle egne af landets regioner.
- **Baggrundsorganisation:** Københavns Torvelaug
- **Placering og historie:** Israels Plads i København, der i årene fra 1859 til 1958 oprindeligt var rammen om Københavns Grønttorv.

indre haveområde.

»Der planlægges og gennemføres for tiden meget byggeri og mange boligprojekter i Københavns haveområder. Og det er fint. Men mange steder er det også som om, man har glemt den grønne dimension. Derfor vil vi gerne tilføre København

nogle flere grønne åndehuller samtidig med vi bygger nye boliger, folk har råd til at bo i,« forklarer arkitekt MAA Hans Peter Hagens, Arkitekturværkstedet.

Efter planen skal det grønne boligprojekt med de hængende haver i Sydhavnen præsenteres for overborgmester Ritt Bjerregaard (S) og byplanborgmester Klaus Bondam (R) i løbet af året. Det er desuden hensigten at fremstille en fuldt gennemført model af en del af det kommende terrassebyggeri i halv størrelse, som skal være færdig og gerne opstillet på Rådhuspladsen, såfremt det kan lade sig gøre, når København næste år er vært for det store FN Klima topmøde.

Stadepladser

Det er imidlertid ikke kun på Nokken, at Arkitekturværkstedet er aktiv for at etablere grønne åndehuller eller oaser i storbyen København. På Israels Plads i bykernen er arkitekterne nu ved at

kunne se resultatet af hen ved ti års indsats for at etablere torvehallerne som en ny grøn torveplads med både overdækkede og udenørs stadepladser. Her skal små fødevarerproducenter, specialmejerier og gårdbrug komme fra hele landet og udbyde egne produkter fra egen stadeplads således som det kendes fra andre udenlandske storbyers charmerende fødevarermarkeder og torvehandel.

Oprindelig skulle byggeri og etablering af Torvehallerne have været påbegyndt 1. april. Men det forsinkes nu til en gang efter sommerferien af Københavns Kommunes påbegyndte storstilede omlægning og renovering af Israels plads med ændret nedkørsel til P-arealerne under pladsen. Det drejer sig imidlertid om forhold, der passer fint ind i projekt Torvehallerne forsikrer investorer og bygherre bag projektet, entreprenør og developerfirmaet CenterPlan.

»Vi gennemfører projektet i

fuld overensstemmelse med Københavns Kommune og den vedtagne lokalplan. Men der kommer nu fuld kælder under hele området, så der bliver plads til flere faciliteter for stadeholderne. Desuden bliver vi nødt til at sikre, at vi får et torveområde, der kan benyttes hele året rundt, og det sker ved at ændre det oprindelige åbne koncept en smule, så der bygges en form for transparente vægge rundt om de åbne stadepladser,« forklarer direktør i CenterPlan Christian Melgaard.

Desuden bekræfter bygherren, at det overvejes, om der skal være et fælles betalingssted og dankortterminal for alle stadepladser, således at den enkelte forretning ikke bruger kræfter på at indrette betalingsanlæg. Det er også under overvejelse, om CenterPlan selv skal kunne disponere over enkelte stadepladser, som kan stilles til rådighed for små virksomheder, der kan formodes ikke at have kapacitet til at indgå som en fast stadepladslejer. Derimod bliver der ifølge direktør Christian Melgaard ikke tale om at indrettet et regulært supermarked i Torvehallerne, som det ellers fejlagtigt har været fremme. Dels vil det stride mod den aftale, der er indgået med Københavns Kommune, og dels vil det forretningsmæssigt være en dårlig idé. Udlejningsprisen pr. kvadratmeter vil nemlig i givet fald være væsentlig lavere, hvis pladsen udlejes til et supermarked, end den vil være, når den splittes op i mindre stadepladser, der også kan få gavn af den fælles atmosfære i et stort torvehals-område. ■